

Työkaluja työturvallisuuden kehittämiseen

Päivi Sarmala

Työturvallisuuskeskus

Toimintaamme ohjaa työmarkkinajärjestöjen yhteistyö

Työturvallisuuskeskuksen toimisto

Hallitus

AKAVA, EK, KiT, KT, SAK, STTK

Kuljetus- ja logistiikkaryhmä

- Autoliikenne
- Merenkulku
- Satamaoperointi
- Viestinvälitys ja logistiikka
- Ilmailuala
- Raideliikenne

Kuntaryhmä

- Kunta-ala
- Kirkon ala

Palveluryhmä

- Apteekkiala
- Henkilöstöpalvelut
- Hotelli-, matkailu- ja ravintolapalvelut
- ICT- ja viestintäala
- Kiinteistö-, puhdistus- ja siivouspalvelut
- Liike-elämää palveleva toiminta
- Rahoitus- ja vakuutuspalvelut
- Vähittäis- ja tukkukauppa
- Yksityinen opetusala
- Yksityiset neuvonta-, kulttuuri-, liikunta- ja viihdepalvelut
- Yksityiset sosiaali- ja terveyspalvelut

Teollisuusryhmä

- Autoala
- Elintarviketeollisuus
- Kemianteollisuus
- Kumiteollisuus ja autonrenkasala
- Maatalousala
- Metsäala
- Paperiteollisuus
- Puuteollisuus
- Rakennusalat
- Sähköalat
- Teknologia-alat
- Tekstiili- ja kenkäteollisuus
- Viestintäala

Työelämän päihdeasiantuntijat

- Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- Kuntatyönantajat KT
- STTK
- Akava
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
- A-klinikkasäätiö
- EHYT ry
- Valtion työmarkkinailaitos VTML

Sotergo-asiantuntijaryhmä

- Sosiaali- ja terveysministeriö
- Opetushallitus
- Työsuojelurahasto
- Työterveyslaitos
- KT Kuntatyönantajat
- Hyvinvointiala HALI
- Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
- Tehy
- Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer
- Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL

Työturvallisuuskeskus

Kaikilla työpaikoilla on osaamista ja intoa jatkuvasti parantaa työturvallisuutta

Tuemme työpaikkojen työturvallisuus- ja työhyvinvointityötä

- Koulutusta, työkaluja
- Julkaisuja, videoita, animaatioita
- Viestintää
- Kehittämishankkeita
- Työnantaja- ja työntekijäkeskusjärjestöt hallinnoivat
- Työsuojeluhenkilörekisteri

ttk.fi – ttk.fi/koulutus

ttk.fi/uutiskirje

telma-lehti.fi

Työturvallisuuskeskus

tyoturvaluisuus

Työturvallisuuskeskus

Työturvallisuuskeskus

Työturvallisuuskeskus

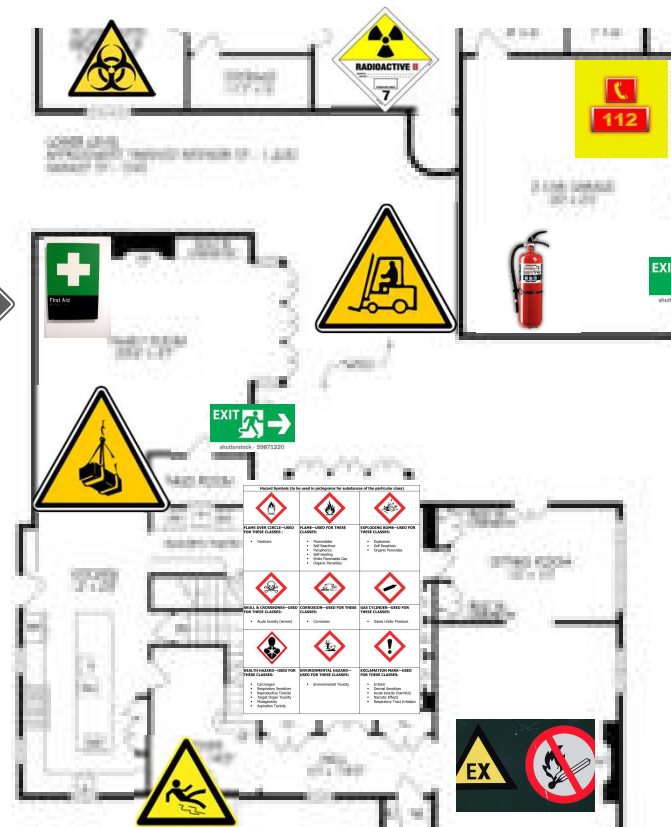
Työsuojelu on sitä että...

- ..työnantaja ja työntekijät tekevät **yhdessä toimenpiteitä** sen eteen, että työpaikalla on turvallista ja terveellistä tehdä työtä
- Tapaturmat, ammattitaudit ja työperäiset sairastumiset **ennaltaehkäistään** työterveyshuollon asiantuntemusta hyödyntäen
- **Tavoitteellisuus, suunnitelmallisuus**

Työpaikka-turvallinen ja terveellinen kaikille:
Mitkä ovat meidän työpaikkamme vaarat?

Mitä vaaroja työpaikalla esiintyy?
Mistä vaara johtuu, mikä sen aiheuttaa?
Kuka tai ketkä ovat vaaralle alttiina?
Millaisissa tilanteissa henkilöt joutuvat vaaraan?
Miten tapaturmat voidaan estää?
Miten toimitaan vaaratilanteessa?

Turvallisuus ensin!

Millainen työpaikkanne on?
Millainen haluatte sen olevan?

- ..työn sujuvuus...
- ..tapaturmat ja työperäiset sairastumiset...
- ...työtyytyväisyys...
- ..vuorovaikutus...kysytään ja keskustellaan avoimesti
- ..vaaratilanteista ilmoittaminen...
- ..käytetään suojaimia...noudatetaan ohjeita..
- ..ei oteta riskejä, ei vaaranneta omaa tai muiden turvallisuutta riskejä ottamalla..
- ...työntekijät motivoituneita ja halukkaita kehittämään työtään..
- ..työympäristö on mahdollisimman siisti ja tavarat järjestyksessä..
- Työ on tuloksekasta ja ilmapiiri on hyvä
-

Rakenteet ja resurssit kuntoon: Toimenpiteitä työpaikalla

- **Työsuojelun toimintaohjelma** <https://ttk.fi/julkaisu/mikrotyopaikka/#tyokirja>
 - ja toimintasuunnitelma
- Työsuojelutoiminnan organisointi
- Vastuut ja velvollisuudet
- Vaarojen tunnistaminen ja riskien arviointi
- Työterveyshuoltosopimus, työpaikkaselvitys, tth toimintasuunnitelma
- Varmista osaaminen: Perehdytys, työnopastus,
- Työn, työolojen ja työyhteisön turvallisuuden ja terveellisyyden jatkuva tarkkailu, *ennakointi*
- Tapaturmien ja ammattitautien, vaaratilanteiden tutkiminen, <https://ttk.fi/julkaisu/tapaturmatutka/>
- Varaudu, että kaikki osaa toimia (myös ulkopuoliset) mahdollisessa onnettomuustilanteissa

Työsuojelun toimintaohjelma

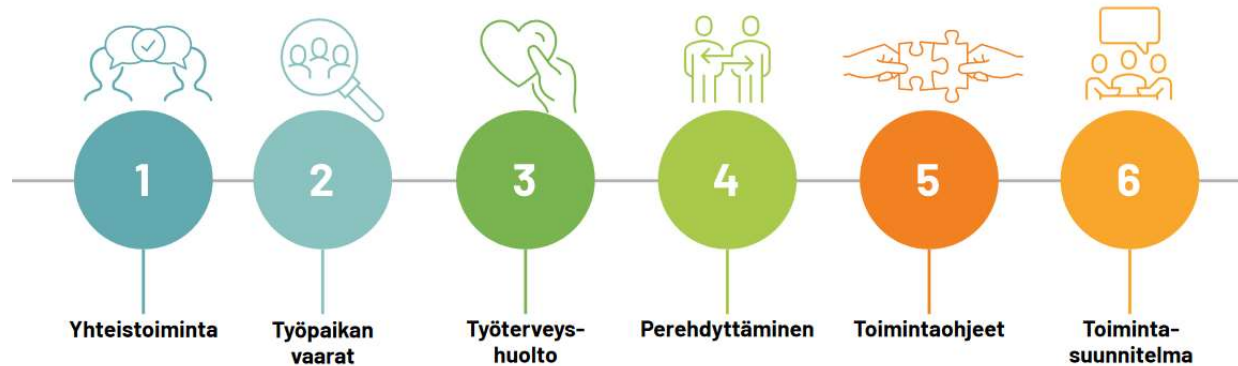
Yksikin työntekijä

Pienen työpaikan työsuojelun toimintaohjelma

Turvallisista ja terveellisistä työoloista ja toimivasta työyhteisöstä vastuu on työnantajalla. Työturvallisuuslaki velvoittaa työnantajan huolehtimaan tarpeellisin toimenpitein työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä.

[Työturvallisuuslaki 738/2002 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)

Vaiheet joista kokonaisuus muodostuu: 1) pohdit mitä työsuojelun yhteistoiminta meillä tarkoittaa? 2) selvität työpaikan vaarat ja kuormitustekijät 3) varmistat perehdyttämisen ja työnopastuksen toimivuuden 4) otat työterveyshuollon mukaan yhteistoimintaan 5) tarkistat toimintaohjeiden ajantasaisuuden 6) teet vuosittaisen työsuojelun toimintasuunnitelman - näistä muodostuu **työsuojelun toimintaohjelma**.

Klikkaamalla numeropalloa pääset ko sivulle.

TYÖTURVALLISUUSKESKUS - PAREMPI TYÖ - Pienen työpaikan työsuojeluohjelma

Työsuojelun yhteistoiminta

- yhteistoiminta on työntekijöiden ja työnantajan välistä vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on työntekijöiden **osallistuminen, vaikuttaminen ja sitoutuminen työpaikan turvallisuutta ja terveellisyttä koskeviin ratkaisuihin**
- Työntekijöillä on oikeus tehdä ehdotuksia työnantajalle ja saada niihin palaute.

Työnantajan tulee huolehtia, että yhteistoiminnassa käsiteltävistä asioista tiedotetaan ja niitä käsitellään hyvissä ajoin ja asianmukaisesti

Työsuojelun yhteistoiminta perustuu lakiin

Työsuojelun yhteistoiminta työpaikoilla perustuu muun muassa seuraavaan lainsäädäntöön:

- [Työturvallisuuslaki \(738/2002\)](#) edellyttää, että työnantaja ja työntekijät **ylläpitävät ja parantavat yhteistyössä** työpaikan turvallisuutta ja terveellisyttä.
- [Laissa työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistyöstä \(44/2006\)](#) eli niin sanotussa valvontalaissa säädetään tarkemmin työsuojeluyhteistoiminnan järjestämisestä työpaikalla, työsuojeluvaltuutetun ja työsuojelupäällikön tehtävistä sekä yhteistoiminnassa käsiteltävistä asioista.
- Maaseutuelinkeinojen työehtosopimuksessa <https://www.teollisuusliitto.fi/wp-content/uploads/2023/03/Maaseutuelinkeinojen-tyoehtosopimus-2023%E2%80%932025.pdf> voi olla tarkentavia määräyksiä yhteistoiminnan järjestämisestä

Yhteistoiminnan osapuolet

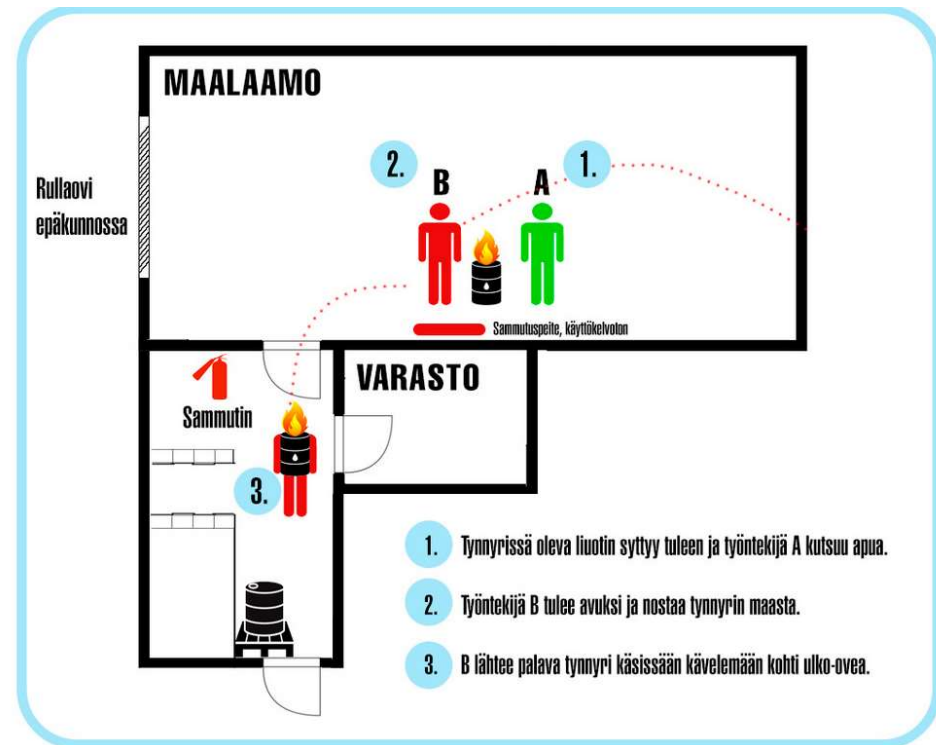
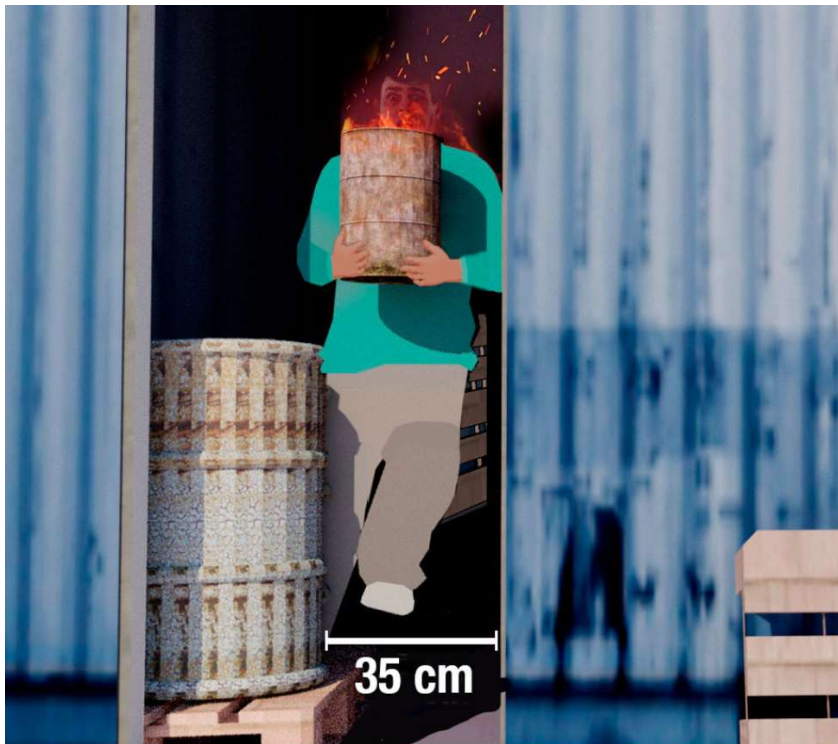
- **<10 hlön työpaikat**
 - koko henkilöstön kanssa yhdessä
 - voidaan valita työsuojeluvaltuutettu+2 varaa tai
 - työsuojeluasiamies (suositus, sopimus työsuojelun yhteistoiminnasta)
- **<10 <20 hlöä**
 - Henkilöstö valitsee työsuojeluvaltuutetun ja 2 varaa
- **>20 hlöä:**
 - Työsuojeluvaltuutettu+2 varaa
 - Työsuojelutoimikunta

Työnantajan edustajana toimii työsuojelupäällikkö.

Toimitusjohtaja itse, ellei muuta henkilöä nimetty.

Työterveyshuollon edustaja asiantuntijajäsenenä. Muitakin asiantuntijoita voi kutsua tarpeen mukaan ja yhdessä sopien.

Vaarojen tunnistaminen-ohjeet-opastus-työympäristön siisteys ja turvallisuus - valvonta

Työkalu vaarojen tunnistamiseen ja riskien arviointiin

Työturvallisuuskeskuksen maksuton työkalu:

TYÖTURVALLISUUSTUTKA

Työturvallisuustutka on sovellus, joka tukee työturvallisuus- ja terveysriskien arviointia työpaikalla. Työturvallisuustutkalla voi tunnistaa työn vaara- ja kuormitustekijät, arvioida riskien suuruuden, määrittää toimenpiteet ja arvioida jäljelle jäävät riskit.

<https://ttk.fi/julkaisu/tyoturvallisuustutka/#91b42f58>

Fysikaaliset

- Melu
- Tärinä
- Lämpöolot
- Säteilylähteet
- Valaistus

Kemialliset

- Mineraalipölyt
- Metallit ja niiden yhdisteet
- Orgaaniset pölyt
- Kaasut
- Orgaaniset yhdisteet
- Raskasmetallit ja liuotinaineet

Terveydelliset

- Fyysinen kuormittuminen
- Psykkinen kuormittuminen
- Ergonomia

Tapaturmavaarat

- Mekaaniset
- Rakenteelliset
- Liikkuvat koneen osat
- Putoavat esineet
- Kompastuminen
- Putoaminen
- Väkivalta

Biologiset

- Homeiot ja toksiinit
- Bakteerit
- Virukset

Työyhteisölliset

- Häirintä, epäasiallinen käyttäytyminen
- Väkivallan uhka
- Tiedonkulun puutteet
- Osaaminen
- Riskinotto

Yhteisen työpaikan vaarojen tunnistaminen

- Yhteinen työpaikka = samalla työpaikalla kaksi tai useampia toimijoita, joiden työ voi vaikuttaa toisten turvallisuuteen
- Pääasiallista määräysvaltaa käyttävä työnantaja vastaa siitä, että tiedonkulku toimii - yhteisillä pelisäännöillä jokainen voi tehdä työnsä turvallisesti
- Käy yhdessä ulkopuolisen toimijan kanssa työ läpi – mitä vaaroja, miten ennaltaehkäistään?

Ohjeistamattoman työn riskien arviointi

Työn turvallisuussuunnitelma (TTS)		
Työn turvallisuussuunnitelmalla (TTS) poistetaan turvallisen työnteon esteitä. Työnjohtajan vastuulla on, että suunnitelma tehdään yhdessä työntekijöiden kanssa jokaisesta alkavasta työmaan viikkosuunnitelmaan merkitystä tehtävästä sekä jokaisesta korkean riskin työvaiheesta erikseen ennen sen aloittamista . Aliurakoitsijan tekemän suunnitelman tarkastaa ja hyväksyy pää-toteuttajan työnjohtaja, jolle jää kopio suunnitelmasta. Tehtäväsuunnitelma tai muu vaarat käsittelevä suunnitelma voi korvata TTS:n.		
Projekti/ urakka	Työnumero	Päivämäärä
Työ, jota TTS koskee	Työn kesto	
Työn vaaroille altistuvat:	Työn toteuttaa (yritys):	
☐ Työryhmän työntekijät	☐ Työnjohto	
☐ Muut työntekijät, kolmas osapuoli	☐ Harjoittelijat, kesätyöntekijät tms.	
Mitä työssä tehdään? Kirjaa työn vaiheet järjestyksessä. Esim. aloita materiaalien tuomisesta ja päätä alueen siivoukseen.	Vaiheen vaarat Kirjoita vain numero alla olevasta taulukosta	Miten vaarat hallitaan? <u>Mieti tärkeysjärjestyksessä</u> : poistetaan, korvataan vaarattommalla, rajataan altistumista, yleinen/tekninen suojaus, henkilösuojaus

Voit laatia vaikka oman vastaavan!

Työn vaarat (pöimii vaaraa vastaava numero yllä olevaan taulukkaan)		Muut vaaratekijät
1. Melu	10. Putoaminen	19. Toiset urakoitsijat / yhteensovitus
2. Tärinä	11. Esineen putoaminen	20. Viestintä (esim. kielimuuri)
3. Sähköisku	12. Kompastuminen	21. Liikkuvat ajoneuvot, nosturit
4. Puutteellinen valaistus	13. Liukastuminen	22. Hankala sääolosuhde / lämpöolot
5. Lentävät hiukkaset, kipinät	14. Vaara-alueella työskentely	23. Ilman epäpuhtaudet; pöly, kaasu
6. Puristuminen	15. Käsien tehtävät siirrot	24. Home, bakteerit, asbesti, kreosootti
7. Viilto, leikkaantuminen, hiertymä	16. Kemikaalit	25. Työ tiellä tai tien penkalla
8. Takertuminen	17. Polttoaineet, palavat kaasut	26. Työ veden äärellä
9. Isku	18. Vuodot	27. Muu, mikä

<https://ttk.fi/wp-content/uploads/2022/04/Tyon-turvallisuussuunnitelma.pdf>

Työturvallisuus mielessä – MIETI ennen kuin toimit!

Hyviin työturvallisuuskäytäntöihin kuuluu riskien arviointi ja hetken tuumaustuokio ennen kuin aloittaa työnsä. Mieti siis ennen kuin toimit!

Käy läpi nämä viisi kysymystä ennen työsi aloittamista:

- Tunnenko työn turvallisen suoritustavan ja toimin sen mukaan?
- Onko kalusto kunnossa ja työkalut ehjät ja oikeat tähän työhön?
- Onko minulla oikea suojavaatetus ja -varustus?
- Voinko määritellä kaksi työhön liittyvää vaaratekijää?
- Olenko varma ettei työstä aiheudu haittaa tai vaaraa joko itselle tai muille?

Mikäli vastaat yhteenkään kysymykseen kielteisesti, TOIMI NÄIN:

- Käänny esihenkilön puoleen ja pyydä lisäohjeita!
- Mieti, voitko tehdä jotain, jotta työn tekeminen on turvallista!

Käy lopuksi kysymykset uudestaan läpi ja tarkista, että voit vastata kaikkiin myönteisesti.

6. Sattumispäivä 23.4.2023

Maanviljelijä puristui traktorin alle korjaustöissä

8. Sattumispäivä 30.6.2023

Työntekijä kuoli työtapaturman seurauksena kesätöissä. Työntekijä oli onnettomuushetkellä ollut tekemässä polttopuita klapikoneella ja puristui koneen liikkuvien osien väliin.

9. Sattumispäivä 20.7.2023

Maatalousyrittäjä puristui traktorin kauhan ja seinän väliin

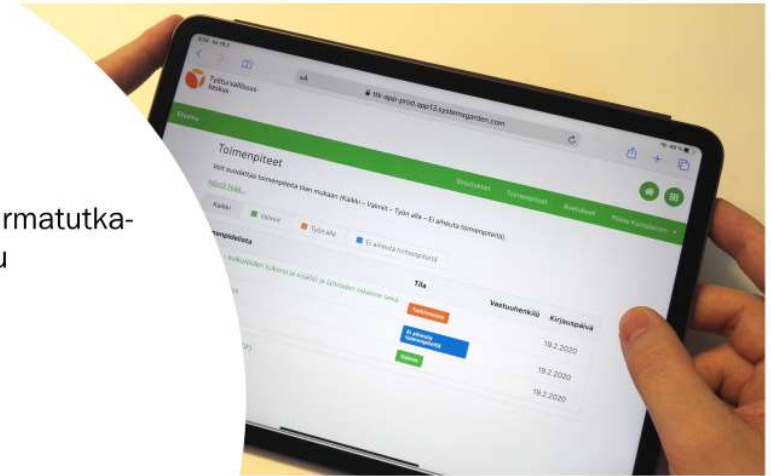
11. Sattumispäivä 21.8.2023

Maatilatyöntekijä putosi rakennustelineen pettäessä

Selvitetään juurisyyt, jos jotain sattuu: Tapaturmien, ammattitautien ja vaaratilanteiden tutkiminen

- Kaikki vaaratilanteet, tapaturmat ja ammattitaudit tai- epäilyt tulee tutkia
- Selvitä juurisyyt ja tee toimintasuunnitelma, miten vastaavat voidaan jatkossa välttää
- Kannusta turvallisuushavaintoihin - Kouluta käytäntöön ja anna palaute, mihin toimenpiteisiin ryhdytty tai aiotaan ryhtyä x ajan kuluessa
- Viesti tehokkaasti (kuka viestii, miten, milloin?)

Tapaturmatutka-työkalu

Tapaturmailmoitus

Kuvaile mahdollisimman tarkasti mitä tapahtui tapaturman sattuessa. Mikä tapahtumaketju mahdollisesti johti tapaturmaan? Mitä tehtiin ennen tapaturmaa ja välittömästi sen jälkeen? Ota tapahtumaketjua tukevia kuvia, jos se on mahdollista.

Kuvaus tapahtumasta

Lataa kuva raahaamalla se tähän tai napsauttamalla

Osasto

Tapahtumapaikka

Kuvaile tapahtumapaikka mahdollisimman tarkasti. Ota tueksi kuvia, jos se on mahdollista. Älä kuvaa henkilöitä vaan työympäristöä.

Lataa kuva raahaamalla se tähän tai napsauttamalla

Työpaikkalinkki

<https://ttk-app-prod.app13.systemsgarden.com/?yritys=768a88e3-a97d-447f-ab58-09e4ea7dd264>

Turvallisuushavainnoilla lisätään tietämystä vaaroista

Turvallisuushavainnon keskeinen idea on ilmoittaa ja **korjata puutteet ennen kuin tapaturma sattuu.**

Ilmoitukset voivat koskea työssä kohdattua uhka- tai väkivaltatilannetta, **työtapaturmia, työssä sattunutta vaaratilannetta tai läheltä piti -tilannetta**, vaarallista työtapaa, työstä aiheutunutta terveydellistä oireilua, viallisia työvälineitä, koneita tai laitteita taikka ympäristölle työstä aiheutuvaa haittaa, esim. vuoto.

Huonosta ergonomiasta johtuvat oireilut –mitä aiemmin ilmoitetaan, sen helpompi korjata.

MIKÄ ON TAPATURMATUTKA?

- Järjestelmällinen tapa ilmoittaa, tutkia ja raportoida turvallisuushavainnot ja tapaturmat työpaikalla.
- Helppokäyttöinen ja maksuton työkalu, joka toimii internetselaimella.

<https://ttk.fi/julkaisu/tapaturmatutka/>

Kuormitusvaaka – ennaltaehkäise haitallinen kuormitus

1. Tehtävänkuvani ja vastuuni ovat selkeät
2. Työssäni on sopivasti vaihtelua
3. Työaika riittää työtehtävieni suorittamiseen
4. Työaikani on ennakoitavissa ja joustaa tarvittaessa
5. Työympäristöni ja työvälineeni ovat turvallisia ja toimivia
6. Minulla on mahdollisuus tehdä työtäni häiriöttä
7. Työni vaatimukset ja osaamiseni ovat tasapainossa
8. Työssäni tarvittava tieto on hallittavissa ja helposti saatavilla
9. Voin vaikuttaa työhöni ja sen kehittämiseen
10. Yhteistyö ja vuorovaikutus työpaikalla tukevat työn tekemistä
11. Minua kohdellaan reilusti työpaikalla
12. Koen oloni fyysisesti ja henkisesti turvalliseksi työssä
13. Koen työssäni häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua

<https://ttk.fi/kuormitusvaakavinkit/>

VOI HYVIN TYÖSSÄ

Opas työntekijälle ja esihenkilölle psykososiaalisen kuormituksen hallintaan

Videoita koneturvallisuudesta

Turvalaitteen ohittaminen - vastuut

<https://www.youtube.com/watch?v=JtGuug8fPuY&t=50s>

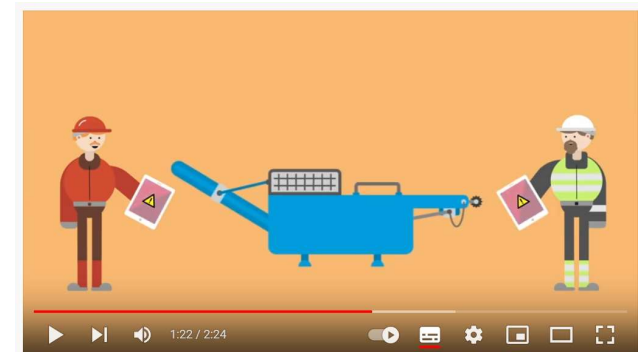
Tapaturmaesimerkki: häiriön purku

Onnistu telineturvallisuudessa

Nostotyön turvallisuus -
Riskit vaara-alueella...

Koneturvallisuus - Koneen turvalaitteiden ohittaminen

Koneturvallisuus - Siivoaja
puristui kuljettimen liikkuvie...

Käy tutustumassa materiaaleihin!

- <https://ttk.fi/>
- <https://ttk.fi/tyoturvallisuus/toimialakohtaista-tietoa/maatalousalat/maatalouden-tyoturvallisuus/#turvallisuusjohtaminen-ja-tyosuojelutyopaikalla>
- <https://www.youtube.com/tyoturvallisuuskeskus>
- ...ja aina saa ottaa yhteyttä ja kysyä lisää!
- Paivi.sarmala@ttk.fi, p.040-5609126

Maatalous- ja puutarha-alojen ajankohtais- ja verkostoitumispäivä 26.10.2023 klo 8:30-

Maksuton – lähi/verkko!

<https://ttk.etapahtuma.fi/fi-fi/Tapahtumakalenteri/Tapahtumanlis%C3%A4tiedot/id/7872>

Turvallista työpäivää!

Uskallanko puuttua???

Kiitos!

Paivi.sarmala@ttk.fi

p.040-5609126

Työturvallisuus-
keskus

Päivi Sarmala @työturvallisuuskeskus